

РЕЦЕНЗИЯ

от

трите имена: Петър БАНЧЕВ Петров

научна степен: доктор по икономика

академична длъжност: професор

месторабота: СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, факултет „Мениджмънт и маркетинг“, катедра „Маркетинг“, хоноруван преподавател

адрес: 5250 гр. Свищов, ул. Ем. Чакъров“ 2, кат. „Маркетинг“, сл. тел. 0631 66 298 (секретар), E-mail: pban@uni-svishtov.bg, моб. тел. 0888 88 69 88

на научните трудове, представени по конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ (Държавен вестник, бр. 16/26 февруари 2016 г.)

област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“

професионално направление: 3.7. „Администрация и управление“

научна специалност: 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство (сигурност и отбрана)“

учебни дисциплини – съгласно Заповед на Началника на НВУ „Васил Левски“

№ РД-02-197 от 12. 02. 2016: Основи на логистиката, Маркетинг и

Управление на снабдяването

на кандидата

трите имена: Ваня Куздова Банабакова

научна степен: доктор по икономика

академична длъжност: доцент

месторабота: НВУ „В. Левски“ – В. Търново, факултет „Общовойскови“, катедра „Стопанско управление и логистично осигуряване“

1. Общо представяне на кандидата.

По конкурса се явява един кандидат – доцент, доктор по научна специалност 05.12.01 „Организация и управление на въоръжените сили” Ваня Куздова Банабакова от катедра „Стопанско управление и логистично осигуряване“ във факултет „Общовойсков” при НВУ „Васил Левски“ – В. Търново. Кандидатът е представил изискващите се по нормативната уредба в „Закон за висшето образование“, „Правилник за устройството и дейността на НВУ „В. Левски“ и „Правилник за подбор, развитие, оценка и атестиране на академичния състав в НВУ „В. Левски” документи и приложения. Спазени са регламентирания в Раздел V от „Правилник за подбор, развитие, оценка и атестиране на академичния състав в НВУ „В. Левски” процедурни условия и ред за заемане на академична длъжност „професор”. От приложената документация се вижда, че кандидатът покрива минималните задължителни изисквания за конкурса, а именно: притежава ОНС „доктор“, има над десет годишен стаж като „доцент“, изпълнява достатъчна аудиторна учебна заетост, участва активно в национални и международни научноизследователски и образователни проекти, представя солиден основен монографичен труд и достатъчен брой други научни публикации, титуляр е на няколко учебни дисциплини в ОКС „бакалавър“ и „магистър“, които е осигурил със собствена учебна литература, ръководи докторанти, от които двама успешно защитили дисертации, надхвърля повече от четирикратно минималния праг по приетата в НВУ „Васил Левски“ точкова оценъчна система на дейностите и показателите за заемане на академична длъжност „професор”.

2. Оценка на представените за рецензиране научни трудове.

Кандидатът за заемане на академична длъжност „професор“ доц. д-р Банабакова е автор на 125 публикации. За участие в конкурса се представят общо 72 научни публикации и разработки. От приложените справки е видно, че представените трудове са публикувани след присъждането на ОНС „доктор“ и придобиването на научно звание/академична длъжност „доцент“ и тематично не са свързани с научните трудове, публикувани до това. Приемам направената от кандидата номерация на трудовете, на която правя съответна редукция. Прехвърлям в групата на монографиите и участието на кандидата в колективния научен труд „Туристически маркетинг“, издаден в САЩ. Така представените трудове рекапитулирам по брой и авторство, както следва:

Таблица 1.

№	Вид на публикации	Самостоятелни		В съавторство		Общо	
		Общ брой	В т.ч. в чужбина	Общ брой	В т.ч. в чужбина	Общ брой	В т.ч. в чужбина
1.	Монографии	1		1	1	2	1

2.	Студии			1		1	
3.	Научни статии	8	8	8	6	16	14
4.	Научни доклади	8	1	34	5	42	6
5.	Учебници и уч. пособия	10		1		11	
Общ брой публикации		28	10	44	11	72	21

От приведената рекапитулация се правят следните изводи:

* Кандидатът за заемане на академична длъжност „професор“ в НВУ „Васил Левски“ удовлетворява изискванията за обема на научните публикации и учебните пособия. Рецензират се общо 72 заглавия, от които (по наша редуция) 2 монографии, 1 студия, 16 научни статии, 42 научни доклада, 11 учебника и учебни пособия. Научните разработки и учебниците са публикувани с официално рецензиране.

* След наше редуциране за рецензиране се приемат две монографии. Едната монография, самостоятелно издание на доц. д-р Банабакова, която считам за основна, по обем и съдържание е достатъчен атестат за високите научни качества на автора. Другата монография е издадена съвместно с международен колектив в Масачузет, САЩ (естествено на английски език).

* След нашата редуция остава за рецензиране една студия (в съавторство), публикувана в Годишник на ВУАРР, гр. Пловдив, която е рецензирана в редакционен съвет и индексирана (притежава ISSN).

* Научните статии, написани от доц. д-р Банабакова, които се рецензират са 16 на брой, от които 14 са издадени в чужбина (на английски език). Публикуваните в страната научни статии са в национални издания с утвърдени редколегии. Научните статии, издадени в чужбина са в реномирани чуждестранни списания с утвърдени редколегии и импакт фактор.

* Научните доклади, изнасяни от доц. д-р Банабакова са на национални форуми, повечето от тях с международно участие и са публикувани. 6 от научните доклади са изнесени на научни форуми в чужбина и също са публикувани (на английски език).

* Доц. д-р Банабакова осигурява учебния процес по преподаваните учебни дисциплини в НВУ и ВУАРР с 9 бр. собствени учебници и 2 бр. електронно-методически пособия за обучение (на български и английски езици). Всички учебници са рецензирани и индексирани (притежават ISBN).

* Доц. д-р Банабакова има участие в три научно-изследователски проекта, два от които национални с ориентация към образователните процеси и един международен проект по линията на НАТО, Брюксел, Белгия. Позициите по тези проекти са като експерт учебно-

методически комплекси, координатор учебни програми и секретар. Тези проекти не се рецензират поради неприлагане на текстове за тях.

Мащабните научни изяви на доц. Банабакова в страната и чужбина я представят като кандидат, отговарящ и значително надвишаващ количествените параметри на формалните изисквания за конкурса.

3. Обща характеристика на научно-изследователската, научно-практическата и педагогическата дейност на кандидата.

Рекапитулацията на научните трудове по основни изследователски направления е:

Таблица 2.

№	Изследователски области	№ на публикациите
1.	Управление на маркетинга – 23 бр.	1.1, 1.2, 2.1, 3.1, 3.2, 3.3, 3.6, 3.11, 4.1, 4.5, 4.7, 4.10, 4.18, 4.23, 4.24, 4.29, 5.1, 5.3, 5.4, 5.5, 5.7, 5.8, 5.9, 5.10
2.	Управление на логистиката – 27 бр.	1.1, 2.1, 3.5, 3.7, 3.8, 3.12, 3.13, 3.15, 4.6, 4.14, 4.25, 4.26, 4.28, 4.29, 4.30, 4.32, 4.33, 4.34, 4.37, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.42, 5.2, 5.6, 5.11
3.	Управление и логистика на сигурността и отбраната – 14 бр.	3.4, 3.10, 3.16, 4.3, 4.4, 4.8, 4.9, 4.11, 4.12, 4.19, 4.20, 4.27, 4.31, 4.35
4.	Актуални икономически, управленски и образователни проблеми – 11 бр.	3.9, 3.14, 4.2, 4.13, 4.15, 4.16, 4.17, 4.21, 4.22, 4.31, 4.36

З а б е л ж к а: Някои от публикациите са в две изследователски направления

Запознаването със съдържанието на научните публикации на доц. д-р Банабакова установява, че те са основно в областта на управлението на маркетинга, управлението на логистиката, управлението на сигурността и отбраната. Това са монографиите, студията, по-голяма част от научните статии и научните доклади. Разглеждам тези направления и публикациите към тях като тясно свързани, доколкото маркетингът и логистиката са страни на процесите на обслужване на всички стопански и битови процеси и дейности, а за нормалното им протичане е необходима сигурност (вътрешна и външна) и при необходимост – отбрана. В този ракурс аз виждам червената нишка, която обединява основната научно-изследователска дейност на кандидата с педагогическата работа и дава поле за широка и задълбочена научна и публикационна изява. По логика и хронология се очертава последователно допълване и доразвиване на авторовите постановки.

Най-съществените достойнства в научните трудове на доц. д-р Банабакова се отнасят до групата на обогатяване на научните знания, решаване на практически проблеми в областта на маркетинга, логистиката, сигурността и отбраната, на тяхното доразвиване и допълване. Тук отнасям идеите, развити в монографиите, студията, и в повече от научните статии и доклади.

В монографията „Логистичното обслужване като източник на конкурентни предимства – възгледи и фрагментарни апробации“ (№ 1.1.), на което съм рецензент към издателството, се развиват идеи за усъвършенстване на логистичните процеси. Представят се по оригинален начин идеи за усъвършенстване на логистиката с цел подобряване на обслужването на клиентите, за да се преодолее клиентската неудовлетвореност и да се постигне по-висока добавена стойност за продуктите. На тази основа авторът разкрива ролята на логистичното обслужване за осигуряване на конкурентни предимства. Тук могат да се открият съществени приноси към обогатяване на досегашни теоретически знания. Осъществени са мащабни проучвания на теоретико-методически постановки и солидни практически изследвания (на примера на Варненска, Великотърновска и Габровска област), за да се изведат концепции и конкретни методически решения за усъвършенстване на логистичното обслужване на бизнеса, което е важен практически принос. Специално внимание тук заслужават и идеите за оптимизиране на логистичното обслужване (гл. 4), предложените модерни технологии и съвременните информационни системи в логистичното обслужване (гл. 5). Тази книга е адресирана към специалистите с практическа логистична дейност, но може с успех да изпълнява и дидактически задачи (гл. 1, гл. 2).

Другото монографично издание „Сегментиране на туристическия пазар“, публикувано като гл. 3 в книгата „Маркетинг в туризма“, е издадено в САЩ на английски език (№ 2.1 по групировката на кандидата). Акцентът в него е насочен към спецификата и значението на сегментацията на туристическия пазар за подобряване на туристическия бизнес. Авторът обосновава предлага подходите за сегментиране на туристическия пазар, аргументирано извежда и систематизира критериите за сегментиране на туристическия пазар, характеризира очертаните видове сегменти на този пазар (§2). С това се обогатяват теоретическите постановки в тази област. Извеждат се тенденциите, разкриват се проблемите и се очертават насоките за подобряване на туристическата дейност в България на база разгръщане на маркетинговия подход в туризма (§4), като идеите тук са преимуществено практически ориентирани.

Студията „Състояние на информационните системи в логистиката“ (№ 2.2), в обем от 53 стандартни страници, изследва възможностите за усъвършенстване на приложението на информационните системи в логистиката. Специално внимание се отделя на системите Планиране ресурсите на предприятието (Enterprise Resource Planning), които покриват основните функции на бизнеса – счетоводство, финанси, бюджет, складови наличности, поръчки, производство. Представеният SWOT-анализ откроява актуалните проблеми и дава възможности за подобряване и повишаване на ефективността при функционирането

на логистичните системи. В този смисъл приемам работата като разработка с теоретико-приложен характер.

В научните статии и научните доклади, предложени за рецензиране, откроявам няколко взаимосвързани теоретически и практически проблема. Водещи са научно-приложните постижения на автора за разкриване на проблемите и очертаване насоките за усъвършенстване на функционирането на логистичните системи и осъществяването на логистичното осигуряване. Може да се отиде и към по-детайлно разграничаване: а. Работи, насочени към изследване на логистиката и осигуряването на граждански дейности и обекти; б. Работи, насочени към изследване на логистиката и осигуряването на военни дейности и обекти.

Синтезирано, в първото разграничаване могат да се посочат теоретико-методическите разработки и практическите апробации в областта на очертаване на ролята на логистиката за постигане на конкурентоспособност на фирмите (№ 3.15, 4.33), особеностите и проблемите на логистичното обслужване (№ 4.26), мястото на логистиката в икономическата среда и ролята ѝ за добавяне на стойност (№ 3.7, 3.15), управлението на логистичната верига и стратегиите за постигане на конкурентно предимство (№ 3.5, 4.33), спецификата на търсенето на логистични услуги и влиянието ѝ върху тяхното предлагане (№ 3.12), перспективите за логистичните услуги в България (№ 4.38). Предимно теоретичен характер имат разработките за състоянието и проблемите на логистичното обслужване (№ 4.32), логистичния процес като услуга (№ 4.28), взаимодействието между маркетинга и логистиката (№ 4.29), стратегиите на логистичното обслужване (№ 4.30). Предлагат се конкретни политики и моделни решения за подобряване на логистичните услуги (№ 3.11, 3.14) и тяхното оптимизиране (№ 4.37) и конкретно за складовото стопанство (№ 4.39) и складовите операции (№ 3.10, 4.25), транспортните дейности (№ 4.6), постановките за усъвършенстване на личните продажби (№ 3.1, 3.2, 4.1). Тук специално внимание отделям на идеите за състоянието на информационните системи и информационното обслужване на логистиката (№ 3.8, 3.9, 4.34, 4.14) и неговото усъвършенстване, чрез прозрачност на процесите (№ 4.17), подходящ информационен дизайн (№ 4.19) и перманентен одит (№ 4.21). Заслужава висока оценка и анализът на туристическия пазар общо (№ 3.3) и по конкретни проблеми и дейности, като устойчивото развитие в туризма (№ 4.7), балнеолечението (№ 4.5) и други.

Във второто разграничаване е видна добра осведоменост и проективно виждане по редица въпроси за логистиката и снабдяването в Българската армия. Като цивилно лице, доц. д-р Банабакова има естествено ограничаване за достъпа до информация, но и това, което е написала за конкретни и специализирани армейски въпроси относно сигурността и

отбраната е похвално. Това са публикациите за проблемите и перспективите на българските фирми от отбранителния комплекс (№ 4.8), за проблемите на реализацията на специалната продукция от българските фирми (№ 4.10), за изискванията и факторите, които влияят върху снабдяването с продоволствие (вода и храна) на формированията по поддържане на мира (№ 4.12), за основните аспекти на приложение на логистиката във военната област (№ 3.4), за оценката, която тя прави на Информационна система „Логистика на Българската армия“ (№ 3.16), на ролята на логистиката за отбранителната активизация (№ 4.4), за логистичното осигуряване при антитерористичните операции (№ 4.20), за социалната политика в Българската армия (4.9) и други. Детайлният коментар тук оставям на по-вещите във военното дело членове на научното жури.

Естествено в обхванатите публикации се обсъждат и общоикономически и управленски проблеми, касаещи съвременното състояние на обществото, както и свързаните с това общи въпроси на сигурността и отбраната. Тук се отнасят оценките предимно в научните доклади за дълговата криза и социалната сигурност (№ 4.31), за прозрачността и асиметричността при осъществяване на местното самоуправление (№ 4.2), за оценката на кредитоспособността на физическите лица № (4.13), за фирмения екологичен мениджмънт (№ 4.22), за насоките на работа с общественото мнение (№ 4.24), за последствията от птичия грип и разливането на р. Дунав (№ 4.11) и други.

Горните констатации и оценки представят доц. д-р Банабакова като познат и признат научен работник и като автор, както на национално равнище, така и в научните среди зад пределите на нашата страна. Те са атестат, че доц. д-р Банабакова е утвърден изследовател в икономическата, управленската и за сигурността и отбраната области.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата.

Значителен е и делът на научните и педагогическите усилия на доц. д-р Банабакова за популяризиране на знанията във визираните области, предимно чрез публикуваната учебна литература и водените учебни занятия по визираните по-горе дисциплини. Тук специално внимание искам да обърна на учебниците по „Маркетинг“, „Агромаркетинг“, „Стопанска логистика“ и „Туристически пазари“, приложени към документацията на кандидата като книжни тела (всички те са рецензирани и притежават ISBN), както и съпътстващите ги електронно-методически пособия за обучение на български и английски език. Уверено заявявам, че тези учебници, освен като популяризиране на знания, притежават значителен монографичен характер, особено в частите, където се предлагат решения за подобряване на теоретическите постановки, обогатяване насоките за приложение, както и посочените конкретни практически адресирания на идеите. Като

академичен преподавател доц. д-р Банабакова е активна и при внедряване на електронно базираното обучение (има пет самостоятелни електронни учебника).

Доц. д-р Банабакова осъществява преподавателска мобилност в страната, във ВУАРР - Пловдив от 9 години. Освен това тя е факултетен координатор по Програма Еразъм+ във факултет „Общовойскови“ при НВУ „Васил Левски“. Има три мобилности с цел преподаване и три мобилности с цел обучение в университети в чужбина по Програма Еразъм+. Води занятия на английски език с чуждестранни студенти, обучаващи се в НВУ „Васил Левски“ по дисциплините Логистика и Маркетинг.

Доц. д-р Банабакова е търсена като рецензент в научни журита и редколегии. Тя е автор на 17 рецензии и становища на научни трудове, в т.ч. е рецензирала 2 дисертации за придобиване на ОНС „доктор“, 7 учебника и учебни пособия, разработвала е 1 становище за придобиване на НС „доктор на науките“, 4 становища за придобиване на ОНС „доктор“, 1 становище за заемане на АД „професор“ и 1 становище за заемане на АД „доцент“. Декларира се активна работа със студенти и курсанти в изследователски и творчески проекти и научно ръководство на дипломанти.

За творческите постижения и признание сред научните и академичните среди свидетелстват и приложените в справка с данни за позовавания (цитирания) на трудовете на доц. д-р Банабакова от други автори – общо 60 цитирания, от които 2 в чужбина. Тя е член на научни съвети на две научни списания в чужбина, член на организационни комитети на научни конференции, изнасяла е пленарен доклад на научен форум. За организационните ѝ способности и склонност за екипна работа свидетелства и големият дял на колективните научни трудове. Притежава значителен брой свидетелства, удостоверения и сертификати за квалификация и творчески признания в България и чужбина.

Тези данни и оценки утвърждават мнението, че доц. д-р Банабакова е утвърден академичен преподавател и педагог. Тя умело и успешно съчетава научно-изследователската с учебно-преподавателската си дейност. Тя е ефективен организатор и екипен изследовател.

5. Основни научни резултати и приноси.

Приемам изцяло предложените в справка научни и научно-приложни приноси на кандидата, като правя съответна редукция и допълване.

А. Научни приноси

На първо място откроявам научните приноси в областта на управлението на логистиката. Те се свеждат до:

- направената систематизация и теоретично обобщение на логистичното обслужване на клиентите в неговата многоаспектност като крайна фаза на веригата от логистични дейности, както и изведената връзка между обслужването на клиентите и размера на логистичните разходи, печалбата и рентабилността;

- изведената и доказана теза, че ефективното логистично обслужване е резултат на взаимодействието между маркетинга и логистиката в търсене на синергичен ефект с фокус към клиента, и на тази основа утвърждаването му като важен източник на конкурентни предимства;

- прилагането на системния управленски подход за утвърждаване на логистиката като източник на конкурентни предимства, разглеждането на логистичното обслужване като сложно функционираща система (в рамките на основната логистична система), добавяща стойност към продукта със редица сходни, взаимосвързани и взаимообусловени логистични подсистеми;

- идентифицирането на основните направления за разработване и реализация на ефективна конкурентна стратегия, базираща се на възможностите, предлагани от логистичното обслужване на клиентите.

На *второ място* посочвам научните приноси в областта на управлението на маркетинга, които свеждам до:

- обстоятелството характеризиране на спецификите и значението на сегментацията на туристическия пазар за подобряване на туристическия бизнес и идентифициране на неговите предимства, разкритите подходи и правила за сегментиране на туристическия пазар;

- прецизното формулиране на критериите за сегментиране на туристическия пазар и всеобхватната характеристика на видовете туристически пазарни сегменти.

На *трето място* подчертавам научните приноси в областта на управлението и логистиката на сигурността и отбраната, като ги отграничавам в следния ред:

- възприемането на логистичния подход при организацията на системата на аквизиция в Българската армия и очертаването на ключовите направления на аквизиционната политика и управлението на аквизиционните дейности в цялост;

- предложенията за подобряването на ефективността на складовата дейност като важен елемент на логистичната система на Българската армия;

- разработената и апробирана методика за оптимизация на работата в складовете, чрез симулационно моделиране и генетичен алгоритъм;

- предложените модели за логистично осигуряване на формированията от Българската армия при разрешаване на кризи от невоенен характер.

Б. Научно-приложни приноси

На *първо място* в областта на управление на логистиката.

- изследването на пазарната конюнктура за логистични услуги в страната – проблеми, тенденции на развитие, перспективи;
- извеждането на ролята на логистичните технологии и информационните системи за подобряване на логистичното обслужване;
- разработването и апробирането на симулационни модели на логистично обслужване с цел неговото оптимизиране;
- изследването на приложението на информационните системи в логистиката – ползи, проблеми, оценка на ефективността им при внедряване и възможности за повишаване на техния принос към ефективното функциониране на логистичната система;
- формулирането на система от показатели за измерване ефекта на складовата дейност и предлагане на методика за анализ на складовите операции на основата на гап-анализа и добрите световни практики;

На *второ място* в областта на управлението на маркетинга.

- изследването на развитието на туризма в страната и извеждането на основните направления на маркетинговата политика в тази сфера с цел преодоляване на проблемите и подобряване на туристическия бизнес;
- разработването на маркетингов модел за удовлетворяване на клиента с качествено обслужване.

На *трето място* в областта на икономическите, управленските и образователните проблеми:

- идентифицирането на ползите от прилагането на интегрирана информационна система в организациите.
- концептуалното обогатяване на връзката между устойчивото развитие и социалните и икономически индикатори, които се разглеждат като единен комплекс.
- изследването на проблемите при вътрешната и външна комуникация в организацията по време на кризи и предлагане на програма за действие с цел тяхното преодоляване.
- идентифицирането на различни ситуации и възможности за управление и контрол на възникнали кризи, водещи до отрицателно обществено мнение към дадена организация, възможни решения и избор на различни опции за действие;
- изследването на рисковете и предложената методика за оценка на риска при функциониране на електронно-базираната системата за дистанционно обучение в НВУ „Васил Левски“.

Приемам така очертаните приноси като резултат от научните търсения и внедрителските дейности на автора, като отчитам водещата му роля в колективните разработки.

6. Критични бележки и препоръки.

Наред с изтъкнатите научни и приложни достойнства на научно-изследователската и академично-преподавателската работа на кандидата могат да се отправят и пожелания за: стесняване на кръга от области на научни изследвания с цел преодоляване на видимото разсейване на тематиката на научната продукция и създаване възможност за по-задълбочени аналитични и проективни оценки за изследваните процеси и явления; в редица научни трудове, въвеждащите постановки са очевидни и твърденията са в сила а priori и могат да се представят по-конспективно; някои от методическите постановки ще се сблъскат с проблеми при практическото внедряване главно поради информационна ограниченост.

Направените бележки и препоръки не омаловажават научните достойнства на кандидата и неговата сериозна научна, научно-приложна и педагогическа дейност.

7. Заключение.

Като отчитам, че кандидатът за академичната длъжност „професор“ отговаря и превишава формалните изисквания за конкурса, представя солидна научна, научно-приложна и учебна литература, има прецизни научни и научно-приложни приноси в научно-изследователската си дейност давам своята *положителна оценка* и си позволявам в качеството си на рецензент да предложа на уважаемите членове на научното жури да изберат доц. д-р Ваня Куздова Банабакова на академичната длъжност „професор“ по област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност: 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство (сигурност и отбрана)“ за нуждите на Катедра „Стопанско управление и логистично осигуряване“, факултет „Общовойскови“ при НВУ „Васил Левски“.

06. 05. 2016 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/ Проф. Д-р Петър Банчев/